

Урок 14

Тема. Франція у 1920-ті – на початку 1930-х рр.

Мета уроку: охарактеризувати наслідки Першої світової війни для Франції, розкрити основні тенденції політичного та економічного розвитку країни у 1920-ті рр., показати особливості кризи 1930-х рр. у Франції; охарактеризувати процес приходу Народного фронту до влади, показати розвиток Франції у період перебування при владі уряду Народного фронту, розкрити суть політики і причини поразки Народного фронту; формувати в учнів вміння аналізувати і узагальнювати історичний матеріал; виховати в учнів почуття патріотизму, толерантності, поваги до історичного минулого своєї держави.

ПЛАН

1. Наслідки Першої світової війни для Франції.
2. Розвиток країни в 1920-ті рр.
3. Французький фашизм.
4. Уряд Народного фронту.

«Державна емблема Франції»

Наслідки Першої світової війни для Франції

Негативні

- Франція – одна з найбільш постраждалих від війни країн
- 1,4 млн вбитих, 2 млн 800 поранених, 750 тис. інвалідів.
- Матеріальні збитки - 200 млрд золотих франків.
- Позбавлення значної частини капіталовкладень в Росії. Більшовики відмовилися повертати борги попередніх урядів
- Перетворення з країни-кредитора на країну-боржника. Зростання загального державного боргу.
- Катастрофічне падіння курсу франка та нестримний ріст інфляції

Позитивні

- Повернення Ельзасу та Лотарингії.
- Здобуття вугільних копалень Саарського басейну. Права на 52 % німецьких репарацій.
- Істотне розширення колоніальної імперії за рахунок німецьких колоній.
- Глибокі структурні зміни в економіці, (нарощування потужності металургійної промисловості, індустріалізація країни).
- Перетворення з країни аграрно-індустріальної, де переважала роль позичково-лихварського капіталу, на індустріально-аграрну країну

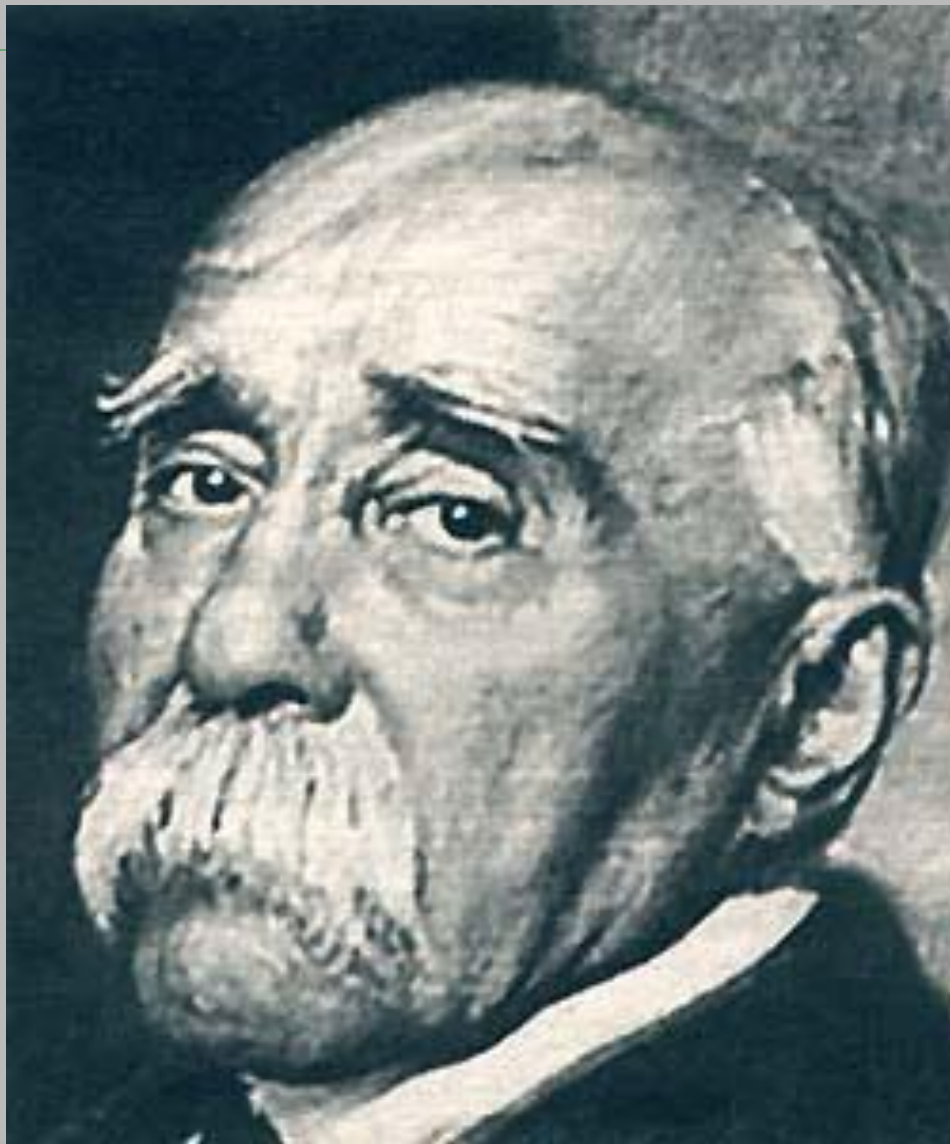
«Фото: Офіцер французької армії в день святкування перемоги. 1919 р.»

«Фото: Обличчя Франції після закінчення війни»

Після війни уряд Ж. Клемансо намагався посилити патріотичні настрої.

«Ж. Клемансо»

Політичний та соціально-економічний розвиток Франції у 1920-х рр.

1919-24 рр. А. Мільєран		1924-26 рр. Е. Ерріо			1926-29 рр. Р. Пуанкаре		
частина РАДИКАЛІВ	РЕСПУБЛІКАНЦІ	СОЦІАЛІСТИ	РЕСП.-СОЦІАЛІСТИ	РАД.-СОЦІАЛІСТИ	частина РАД.-СОЦІАЛІСТІВ	ЦЕНТРИСТИ	ПРАВІ
“соціальний та релігійний мир”		загальна політична амністія для всіх, крім зрадників			стабілізація франка		
захист республіканського ладу		дотримання восьмигодинного робочого дня і прав профспілок			податкова реформа		
відновлення економіки		введення соціального страхування			створення автономної амортизаційної каси для погашення внутрішнього державного боргу		
турбота про ветеранів війни		зменшення терміну військової служби			украплення європейської позиції Франції		
регульне дотримання Версальського договору		боротьба з приховуванням високих прибутків від оподаткування					
НАЦІОНАЛЬНИЙ БЛОК		ЛІВНИЙ БЛОК			НАЦІОНАЛЬНА ЄДНІСТЬ		

Соціально-економічний розвиток у 1920-х рр.

Уряд Національного блоку (1919-1924 рр.)

Склад уряду: праві партії (Національно-республіканська, Республікансько-демократична та ін.). *Лідери:* радикал Ж. Клемансо (1919), соціаліст А. Мільєран (1920-1921), Р. Пуанкаре (1922-1924).

Основні заходи

- Відновлення господарського життя північно-східних районів, зменшення кількості робочих місць, зниження зарплатні.
- Посилення робітничого руху мало наслідком урядові поступки: установлення 8-годинного робочого дня; дозвіл на укладання колективних договорів; збільшення зарплатні на 20-25 %.
- Денаціоналізація промисловості.
- Встановлення режиму економії: припинення дії закону про 8-год. робочий день; посилення податкового пресу; замороження підвищення зарплатні.
- Надання вигідних кредитів селянам, встановлення податку на прибуток.
- У зовнішній політиці – курс на подальше послаблення Німеччини (Рурський конфлікт 1923 р.).

Уряд Лівого блоку (або Картель лівих сил) (1924-1926 рр.)

Склад уряду: ліві партії (радикали, соціалісти тощо)

Лідер: радикал Е. Ерріо.

Основні заходи:

- Політична амністія значної частини залізничників, які були заарештовані за участь у страйку 1920 р., та їх відновлення на роботі.
- Асигнування 300 млн франків на потреби житлового будівництва.
- Евакуація французьких військ із Рурської області.
- Опір великих підприємців та фінансистів, викликаний поступками уряду робітникам та дрібним підприємцям. Наслідком опору стало розміщення капіталів за межами Франції. Неспроможність уряду розв'язати фінансові проблеми спричинила відставку уряду.

Уряд Національної єдності (1926-1929 рр.) Склад уряду: широкий спектр політичних партій (від радикалів до правих). *Лідер:* член Ресиублікансько-демократичної партії Р. Пуанкаре.

Основні заходи:

- Надання парламентом уряду фактично необмежених повноважень для проведення фінансової реформи, наслідком чого стало здійснення плану стабілізації фінансів.
- Підвищення непрямих податків, тарифів на залізницях і водних шляхах.
- Скорочення платні державним службовцям і пенсій інвалідам війни.
- Забезпечення умов для економічного зростання; швидкі (вищі, ніж у Німеччині та Великобританії) темпи промислового розвитку.
- Реалізація соціальних програм. Загострення міжпартійної боротьби призвело до відставки кабінету.

Особливості світової економічної кризи 1929-1933 рр.

- Криза розпочалася дещо пізніше, ніж в інших західних країнах тривала з осені 1930 р. до кінця 1935 р.
- Скорочення продукції машинобудівної промисловості на 69 %, виплавки чавуну та сталі – майже на 50 %, зменшення виробництва автомобілів, кольорових металів тощо.
- Важке становище текстильної промисловості, яка переживала застій із середини 1920-х рр.
- Зменшення обігу зовнішньої торгівлі на 65% .
- Різке зниження цін на пшеницю, овес, ячмінь, вовну, цукор.
- Крах низки великих банків.
- Пошук шляхів реформування економіки за допомогою втручання держави в економіку • Здійснення державного регулювання в рамках ринкової економіки при дотриманні принципу приватної власності допомогло уникнути економічної і соціальної катастрофи.

«Фото: Страйк паризьких жінок-швачок»

Економічна криза похитнула політичну стабільність суспільства. У 1930-34 рр. відбувалися часті зміни урядів.

«Фото: В дні страйку залізничників. 1920 р.»

3. Французький фашизм.

Наростання фашистської загрози – поширення серед правих партій вимог про перегляд конституції з метою обмеження демократичних свобод і створення «сильної влади» в умовах кризи; активізація правоекстремістських сил, які пропонували встановити відкриту диктатуру («Ліга французької дії», «Патріотична молодь», «Вогняні хрести»). **Особливості французького фашизму**

Фашизм не мав значної підтримки населення. Негативне ставлення більшості французів до тоталітарних режимів Муссоліні та Гітлера, тому члени фашистських організацій публічно не називали себе фашистами. Відсутність єдиної фашистської партії чи організації, загальної фашистської доктрини. Франція – переможниця в Першій світовій війні, тому відсутні ідеї реваншизму. Націоналістична пропаганда французьких фашистів не могла спиратися на почуття ураженої національної гідності, а тому не мала успіху, як це було в Німеччині.

«Обличчя фашизму», художник Д. Гартфільд. 1928 р.»

Уряд Народного фронту (1936-1938)

Народний, фронт – назва політичних організацій, що виникли в 30-ті роки і виступали проти фашизму і війни, на захист інтересів трудящих

Склад уряду: соціалісти, радикали (комуністи не увійшли до складу уряду, але заявили про його підтримку в парламенті).
Лідери: соціаліст *Л. Блюм* (1936-1937), радикал *Е. Даладье* (1938).

Передумови виникнення

- *6 лютого 1934 р.* – спроба захопити будинок французького парламенту колишніми фронтовиками і, активістами різних військових і фашистських ліг.
- Створення Народного фронту – об'єднання демократичних сил, зусилля яких були направлені на боротьбу з фашизмом.
- *Липень 1934 р.* – підписання Соціалістичною партією (лідер – *Л. Блюм*) із Комуністичною партією (лідер – *М. Торез*) пакту «Про єдність дій проти фашизму».
- *1935 р.* – Приєднання до пакту *радикалів* на чолі з *Е. Даладье*.
- *Січень 1936 р.* – розробка програми Народного фронту.

**«Фото: антифашистська демонстрація у Парижі.
12 лютого 1934 р.»**

«Фото: демонстрація Народного фронту в Парижі.
Липень 1936 р.»

**14 липня 1935 р., у день здобуття Бастилії, було
проведено спільну демонстрацію.**

«Фото: Леон Блюм» та «Фото: Едуард Даладьє»

Основні заходи урядів Народного фронту

Заходи уряду Л. Блюма: заборона фашистських ліг, підвищення зарплатні, встановлення 40-годинного робочого тижня, запровадження оплачуваних відпусток, завдяки якому зменшено безробіття, закон про соціальне страхування, надбавка до заробітної платні і до пенсій службовцям, надання дрібним підприємцям кредитів, Закон «Про часткову націоналізацію військової промисловості і встановлення державного контролю над Французьким банком», скуповування зерна у селян за підвищеними цінами.

Заходи уряду Е. Даладье – підписання Мюнхенської угоди, скасування 40-годинного робочого тижня та інших реформ 1936 р.

Значення діяльності уряду Народного фронту: ліквідовано безпосередню загрозу приходу до влади фашистів, успішна соціально-економічна політика, пом'якшено соціальні суперечності.